

Detall d'una miniatura persa datada entre el 1600 i el 1650, probablement procedent de la ciutat d'Esfahan, Iran, que es troba actualment al Metropolitan de Nova York

WIKIMEDIA COMMONS

Poemes budistes Una antologia femenina

Viatges al centre de l'ànima

C.B. El missatge de perfeccionament interior que és subjacent als contes del *Calila i de Nahman de Bratslav*, amara encara més, si és possible, el *Therighatha*, 73 poemes compostos per deixebles de Buda i mai publicats en espanyol fins ara. Es tractaria de la primera antologia universal de literatura femenina, i alhora una mostra tangible de per quins processos al segle IV a.C. aquestes monges o *bhikkhunis* es van afegir al camí de purificació predicada pel budisme. L'edició i traducció ha anat a càrrec del poeta i crític Jesús Aguado, qui, a fi de salvar les distàncies temporals i culturals, ha evitat erudicions confuses i s'ha adreçat senzillament al lector sensible. L'edició segueix les pautes del gran savi Dhammapala que entre els segles V i VI va endreçar els poemes i hi va afegir la història personal de les autores, excepte quan no s'ha sabut res sobre elles.

Les contigüitat d'aquestes vides modèliques amb els versos que van sortir de les seves mans, esdevé per al lector un apassionant exercici dialèctic. Les sintètiques biografies gairebé podrien estar firmades per Schowb, i estan amantides sovint amb elements llegendaris que els donen una aura meravellosa. En general de cada monja se'ns refereix els seus orígens, la casta social, la manera en què Buda va entrar en les seves vides i, sobretot, com i quan es va produir la il·luminació determinant. Hi ha des de filles de nobles fins a filles de cistellers o vaquers, i també prostitutes, i per a un bon nombre la lluita més crua se centra contra la pulsio luxuriosa.

La conversió o el reconeixement de la via a seguir pot arribar de la manera més impensada. Com aconseguix, per exemple, Dantika, filla d'un ministre, corro-

borar que li correspon una vida eremítica enmig de la natura? Una vegada puja a un cim i des d'allà albira un elefant que s'està banyant feliç en un riu. Hi arriba un home i ordena al paquiderm que posi una pota endavant i per allí s'hi enfila i se li puja al coll. I canta Dantika: "¡La indomable domada!;/¡Una fiera salvaje vuelta dócil!/ Es esta la razón para instalarme/ aislada en la espesura: enseñar a mi mente/salvaje a obedecerme".

Aquestes pioneres poetes budistes, per la seva profunditat espiritual i vol líric, se'ns apareixen avui com a precursoras d'una sor Juana Inés de la Cruz o una Emily Dickinson. |

Edició de Jesús Aguado

Therighatha. Poemas budistas de mujeres sabias

KAIRÓS. 187 PÀGINES. 15 EUROS

'Therighatha' "Buddha tiene razón: / con trabajo y esfuerzo una persona, / incluso una persona como yo, / puede encontrar la paz que es para siempre"

'Contes cabalístics' "Tot fent camí he explicat un conte que tothom qui l'ha escoltat deu haver tingut un pensament de conversió. Heus-lo aquí"

Relats cabalístics de Nahman de Bratslav

Dones en trànsit

C.B. Si el *Calila i Dimna* ens confronta amb un fabulador indi amb un talent predominantment literari, els *Contes cabalístics* que publica en edició catalanohebrea el segell Fragmenta ens posen davant un autor ucraïnès místic i profeta visionari. I Nahman de Bratslav és a més besnet del fundador de l'hassidisme, Israel ben Eliézer, i narra oralment i escriu els seus relats (entre el 1806 i el 1810) a l'escalf d'aquest corrent del judaisme que, en la convulsa Europa, proposava una manera de viure la religió més personal i participativa, que arribés a la massa i no només a l'elit.

En el present volum, traduït, comentat i introduït (cent pàgines!) pel tàndem Joan Ferrer i Jordi Sidera, els *Contes* –tretze en total, d'extensió entre les sis pàgines i les vuitanta– constitueixen un cos de ficció orgànic en què es combinen el desenvolupament pròpiament *rondallístic* amb un entramat de claus simbòliques i cabalístiques que Ferrer i Sidera, en annexos, es prenen la tasca d'examinar. Nahman de Bratslav per cert va escriure els relats al mateix temps que els germans Grimm estaven recopilant els seus, i uns i altres tenen un batec immemorial semblant. Tot i això, en el seu temps, els de Nahman, atesa la càrrega cabalística, van poder resultar un xic críptics i fins i tot indesxifrables. En tot cas, al lector d'avui, que s'ha rodat amb els contes de Joseph Roth, Bashevis Singer i, sobretot, Kafka, el que tenen d'enigmàtiques aquestes trames li afegix un plus de modernitat.

No va malament conèixer la biografia de l'autor per penetrar millor en les seves històries. Nahman de Bratslav va créixer en un ambient de pietat hassídica, i pel seu caràcter ciclotímic tan aviat exultava sentint-se proper a Déu que s'enfonsava creient-se repudiat per Ell. En la seva lluita per un perfeccionament interior, als 27 anys va marxar a Terra Santa i aquest pelegrinatge (com el de

Ramon Llull cinc segles abans) va representar una aventura plena de perills però sobretot un viatge de l'ànima en la seva lluita per arribar a una ascensi alliberadora.

Els *Contes* contenen episodis de vagareig –per mars, deserts, muntanyes, boscos, ciutats i pobles– en què els personatges (un virrei, la filla de l'emperador, el fill coix d'un savi...) parteixen en una recerca que els reporta mil i una tribulacions, i que el seu cor els diu que al final trobaran una recompensa en forma de revelació o de restauració de l'ordre perdut. A *La princesa perduda*, per exemple, un virrei travessa mig món rastrejant el parador de la filla del seu senyor, i encara que li sobrevenen situacions que aconsellen que torni, la seva tossuderia el fa seguir, i obstinar-se i acariciar finalment el seu objectiu. A *El rabí i el fill únic*, en canvi, un pare i un fill surten reiteradament de viatge a la recerca d'aires nous, però els fracassos de seguida els fan tornar, i és enmig d'aquest decaïment de les seves conviccions quan entra en acció la instància diabòlica i el desgavell còsmic.

L'autor compon paràboles que reflecteixen apassionants viatges iniciàtics que se serveixen de vegades de parelles antinòmiques (*La mosca i l'aranya*, *El savi i el simple*) per fer arribar millor l'etern litigi entre les forces de la llum i la foscor. Amb aquestes històries el seu autor pretenia pel que sembla que als seus destinataris, quan les sentissin, els entressin ganes de convertir-se. El laic lector d'avui potser és més difícil d'interpel·lar per aquesta banda, però això no treu que els *Contes* conservin intacte el seu voltatge espiritual. I testimonien a més que una bona ficció té un poder proselitista molt superior al de qualsevol corpus doctrinari. |

Nahman de Bratslav

Contes cabalístics

FRAGMENTA EDITORIAL. TRADUCCIÓ: JOAN FERRER I JORDI SIDERA. 642 PÀGINES. 35 EUROS